

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN BẮC LỆ

**SINH KẾ VÀ THU NHẬP CỦA HỘ GIA ĐÌNH TẠI
THỊ XÃ PHỔ YÊN, TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

THÁI NGUYÊN, NĂM 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

NGUYỄN BẮC LỆ

**SINH KẾ VÀ THU NHẬP CỦA HỘ GIA ĐÌNH TẠI
THỊ XÃ PHỔ YÊN, TỈNH THÁI NGUYÊN**

Ngành: Kinh tế nông nghiệp

Mã số: 8.62.01.15

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ NÔNG NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Dương Văn Sơn

THÁI NGUYÊN, NĂM 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là kết quả nghiên cứu của tôi. Các số liệu, kết quả trong luận văn này là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào.

Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ trong quá trình thực hiện luận văn đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2019

Tác giả luận văn

Nguyễn Bắc Lệ

LỜI CẢM ƠN

Luận văn được hoàn thành là kết quả của quá trình học tập, nghiên cứu lý luận và tích lũy kinh nghiệm thực tế của tác giả. Những kiến thức mà thầy cô giáo truyền thụ đã làm sáng tỏ những ý tưởng, tư duy của tác giả trong suốt quá trình thực hiện luận văn này.

Nhân dịp này, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn và kính trọng sâu sắc đối với PGS.TS Dương Văn Sơn - người đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu, Ban chủ nhiệm Khoa Kinh tế và Phát triển Nông thôn, trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên đã giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Có được kết quả này, tôi không thể không nói đến công lao và sự giúp đỡ của Ủy ban Nhân dân thị xã Phổ Yên, các phòng ban chức năng những người đã cung cấp số liệu, tư liệu khách quan, chính xác giúp đỡ tôi đưa ra những phân tích đúng đắn.

Cuối cùng tôi xin chân thành cảm ơn những người thân trong gia đình đã giúp đỡ tôi lúc khó khăn, vất vả để hoàn thành luận văn. Tôi xin chân thành cảm ơn bạn bè, đồng nghiệp đã động viên tạo mọi điều kiện thuận lợi và đóng góp những ý kiến quý báu để giúp tôi hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên, ngày tháng 6 năm 2019

Tác giả luận văn

Nguyễn Bắc Lệ

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	viii
TRÍCH YẾU LUẬN VĂN.....	ix
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của luận văn	3
Chương 1. CƠ SỞ KHOA HỌC CỦA ĐỀ TÀI	4
1.1. Cơ sở lý luận của vấn đề nghiên cứu	4
1.1.1. Một số khái niệm cơ bản.....	4
1.1.2. Tác động của tái định cư sau thu hồi đất đối với sinh kế và thu nhập	18
1.2. Cơ sở thực tiễn của đề tài.....	19
1.2.1. Tổng quan nghiên cứu ngoài nước.....	21
1.2.2. Tổng quan tình hình nghiên cứu trong nước.....	24
1.2.3. Kinh nghiệm của một số địa phương trong nước về nâng cao sinh kế cho người dân	26
1.2.4. Bài học về sinh kế cho thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên.....	31
Chương 2. ĐẶC ĐIỂM ĐỊA BÀN VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	33
2.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu thị xã Phổ Yên.....	33
2.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	33
2.1.2. Điều kiện kinh tế xã hội	35

2.2. Nội dung nghiên cứu	38
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	38
2.3.1. Phương pháp thu thập thông tin	38
2.3.2. Phương pháp tổng hợp phân tích thông tin	40
2.4. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	43
2.4.1. Các chỉ tiêu về tình hình phát triển kinh tế xã hội thị xã Phổ Yên	43
2.4.2. Các chỉ tiêu đánh giá sinh kế và thu nhập của các hộ gia đình tại thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên.....	44
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	47
3.1. Sinh kế và hoạt động sinh kế của hộ gia đình thị xã Phổ Yên.....	47
3.1.1. Nguồn vốn con người.....	47
3.1.2. Nguồn vốn xã hội	58
3.1.3. Nguồn vốn tự nhiên.....	61
3.1.4. Nguồn vốn vật chất	67
3.1.5. Nguồn vốn tài chính.....	72
3.2. Thu nhập của hộ gia đình tại thị xã Phổ Yên.....	81
3.3. Định hướng và mục tiêu cải thiện sinh kế và nâng cao thu nhập hộ gia đình tại thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên	85
3.3.1. Định hướng.....	85
3.4.2. Mục tiêu.....	87
3.5. Một số giải pháp chủ yếu nhằm cải thiện sinh kế và nâng cao thu nhập hộ gia đình tại thị xã Phổ Yên	87
3.5.1. Giải pháp về phát triển kinh tế	87
3.5.2. Giải pháp về nguồn lực tự nhiên	88
3.5.3. Giải pháp về lao động, việc làm.....	89
3.5.4. Giải pháp về việc sử dụng tiền đền bù, hỗ trợ có hiệu quả.....	91
3.5.5. Giải pháp về cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất xã hội tại các khu vực tái định cư.....	91
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	93

TÀI LIỆU THAM KHẢO	97
PHỤ LỤC	100

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BQ	:	Bình quân
CC	:	Cơ cấu
CNH - HDH	:	Công nghiệp hóa - Hiện đại hóa
CSHT	:	Cơ sở hạ tầng
DTTS	:	Dân tộc thiểu số
ĐVT	:	Đơn vị tính
GRDP	:	Chỉ tiêu kinh tế tổng hợp
GTSX	:	Giá trị sản xuất
HCSN	:	Hành chính sự nghiệp
HDND	:	Hội đồng Nhân dân
KCN	:	Khu công nghiệp
KT- XH	:	Kinh tế - Xã hội
LĐ	:	Lao động
MTTQ	:	Mặt trận tổ quốc
NN	:	Nông nghiệp
PTNT	:	Phát triển Nông thôn
SL	:	Số lượng
SXNN	:	Sản xuất nông nghiệp
TMDV	:	Thương mại dịch vụ
UBND	:	Ủy ban nhân dân
XĐGN	:	Xóa đói giảm nghèo

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1:	Phân bổ mẫu điều tra khảo sát.....	40
Bảng 3.1:	Chủ hộ của các hộ điều tra năm 2017.....	47
Bảng 3.2:	Tình hình nhân khẩu và lao động của các hộ điều tra	49
Bảng 3.3:	Tình hình việc làm của các hộ điều tra năm 2015; 2017.....	53
Bảng 3.4:	Tình hình tham gia các tổ chức xã hội của hộ điều tra năm 2015-2017	59
Bảng 3.5:	Diện tích đất đai bình quân của các nhóm hộ điều tra giai đoạn 2015-2017	63
Bảng 3.6:	Kết quả điều tra về nhu cầu sử dụng đất nông nghiệp năm 2017....	66
Bảng 3.7:	Tài sản nhà ở của nhóm hộ điều tra năm 2017.....	68
Bảng 3.8:	Tình hình tài sản phục vụ sản xuất và đời sống của hộ năm 2015-2017	69
Bảng 3.9:	Cảm nhận về sự thay đổi cơ sở hạ tầng của địa phương sau khi có KCN.....	71
Bảng 3.10:	Cơ cấu sử dụng tiền đền bù của các nhóm hộ điều tra.....	73
Bảng 3.11:	Cơ cấu sử dụng tiền đền bù theo tuổi chủ hộ điều tra	74
Bảng 3.12:	Mức thu trung bình từ các nguồn thu của hộ điều tra năm 2017.....	76
Bảng 3.13:	Chuyển dịch nguồn thu nhập của hộ trước và sau khi thu hồi đất	79
Bảng 3.14:	Tình hình vay vốn của các hộ điều tra năm 2017.....	80
Bảng 3.15:	Thu nhập từ nông nghiệp của hộ điều tra năm 2017	82
Bảng 3.16:	Thu nhập từ hoạt động TMDV bình quân 1 hộ điều tra năm 2017.....	82
Bảng 3.17:	Thu nhập từ tiền công bình quân hộ điều tra năm 2017.....	83
Bảng 3.18:	Đánh giá của hộ về thay đổi thu nhập và khả năng kiếm sống sau khi thu hồi đất	84
Bảng 3.19:	Một số khoản chi bình quân hộ trong năm 2017	84

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1:	Cơ cấu lao động theo độ tuổi của các nhóm hộ năm 2017	50
Hình 3.2:	Cơ cấu việc làm của lao động năm 2017	55
Hình 3.3:	Cơ cấu việc làm của lao động năm 2015	55
Hình 3.4:	Tình hình phân bổ thời gian lao động trong sản xuất trồng trọt của các nhóm hộ điều tra trước thu hồi đất	57
Hình 3.5:	Tình hình phân bổ thời gian lao động trong sản xuất trồng trọt của các nhóm hộ điều tra sau thu hồi đất	57
Hình 3.6:	Cơ cấu hộ dân tham gia vào các tổ chức xã hội năm 2015	60
Hình 3.7:	Cơ cấu hộ dân tham gia vào các tổ chức xã hội năm 2017	60
Hình 3.8:	Cơ cấu đất thổ cư của nhóm I năm 2017	65
Hình 3.9:	Cơ cấu đất thổ cư của nhóm I năm 2015	65
Hình 3.10:	Cơ cấu đất thổ cư của nhóm II	65
Hình 3.11:	Cơ cấu đất thổ cư của nhóm III	65
Hình 3.12:	Cơ cấu sử dụng tiền đền bù của hộ điều tra	74
Hình 3.13:	Cơ cấu sử dụng tiền đền bù của hộ điều tra theo độ tuổi	75
Hình 3.14:	Cơ cấu các nguồn thu của nhóm hộ điều tra trước thu hồi đất	77
Hình 3.15:	Cơ cấu các nguồn thu của nhóm hộ điều tra sau thu hồi đất	77